

HETI SZEMLE.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre	— — — — —	3 frt — kr.
Félévre	— — — — —	1 frt 50 kr.
Negyedévre	— — — — —	— frt 75 kr.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre		2 frt.

Felelős szerkesztő:

Dr. BUZA SÁNDOR.

A lap kiadója:

A „PÁZMÁNY-SAJTÓ.”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések, stb. a „Pázmány-sajtó” címére küldendők. (Deák-tér 29. sz.)
Hirdetések jutányos áron vétetnek fel.

A lap megjelenik minden szerdán.

Örvények.

(Dr. F.) A mezőgazdaság eme fizető évszakában, midőn a munkálkodás, áldozatok és befektetések bő gyümölesét reméli a gazda, az ország nemzetgazdasági állapota iránt csak kissé érdeklődő figyelő is aggódó szorgossággal tanulmányozza a közgazdasági helyzetet és komoly serénységgel csoportosítja a számokat, melyeket a pontos statisztika kutató czéljaira rendelkezésére bocsát.

A pénzügyi év immár végét járja, az eredményeket, hiányokat s a hiányok pótlására alkalmas módokat fontolóra venni annál inkább nem felesleges idővesztegetés, mert a modern állam óriási terheivel, az egyenletesen gyorsított sebességgel haladó civilizáció által követelt fokozódó szertelen kiadásával, katonai szörnyű költségeivel, csak úgy existálhat, csak úgy folytathatja útját a nyugati művelt népek oldalán, ha pénzügyei rendezettek, túlköltekezni nem kénytelen, ha e bevételek fedik a kiadásokat, vagyis az államháztartásban az egyensúly megvan sőt ingadozásoktól független válságokkal nem küzdő, szilárd.

Ha a mérleg kifogástalan, akkor a modern állam hajója biztosan halad nagy feladatainak messze czélja felé, kötelezettségeit a kulturális nivó emelésében, a nemzetgazdaságat különböző ágainak öntudatos fejlesztésében teljesíteni képes.

De hogy a mérleg kifogástalan legyen, szükséges, hogy az állam éber örködéssel viselje gondját jövedelmi forrásainak s oda hasson, hogy a források termelési képessége meg ne esökkenjék sőt fejlődjék.

A magyar állam vállaira eme gondok kettős súlylyal nehezedenek: míg ugyanis nyugati szomszédainak már pontos számításokkal, biztos kalkulálásokkal dolgozhatnak, addig a mi ügyeink állapota még mindig a szakadatlan kiépítésre szoruló meg nem állapodottság bélyegét viseli homlokán.

Ki tagadhatná, hogy a százados mulasztások utóhatásaiéppen az erőfeszítések mellett is iparunk gyermekkorát éli, kereskedésünk fejlődő csak, mezőgazdaságunk pedig még mindig sok kívánni valót hagy fenn. Itt vannak az államnak a legsúlyosabb mulasztásai. Nincs szerves, kidolgozott programunk s csak napról-napra élő, tengődő politika a vezérfonalunk. Mért nem alkalmazkodunk a modern kor új eszméihez?

A gazdasági élet leghatalmasabb tényezői: erősen kifejtett hitelügy, kedv, ész, fogékonyság, feltaláló ügyesség hiányzanak nálunk! Kockáztatni senkinek sincs kedve, mindenki inkább keveset, de biztosat óhajt, mindenki fél a vállalat sikertelenségétől. Ily körülmények között természetes a tespedés, az elalvás a fatalizmus halálhozó estőjének beköszöntése.

Hogy nagy eredményeket érjünk el,

harcoznunk kell a győzelem reményével s e remény ébrenléte, lelkesítő hatása már fél siker.

Hogy a finansziális örvények fenyegetik óriási áldozatokkal helyreállított államháztartási egyensúlyunkat, szomorúan jelezik az ez évi csak eddig is kimutatott állam-pénztári számadások.

Bevételi csökkenés az egész vonalon.

A kincstári mérleg rossz, s hogy az nem muló, hanem emésztő kór, mutatják az államvasutak jövedelmének csak eddigéig is 3 millió forinttal, tehát az összes bevételek 7%-val való alább szállása. Ez utóbbin aztán a zóna díjszabás korrigálásával akarnak segíteni úgy, hogy a zóna elve fenmarad, de egyes javításokkal, pl: a III. osztály jegyeinek árát felszöktetik, az első osztályt eltörlik s helyébe teszik a minden kényelemmel berendezett „train de luxe”-eket, melyek viteldija 50%-al magasabb lesz, mint a jelenlegi első osztályu jegyek ára, a teher métermázsájánál 10 krajezárral emelik a fuvar díjakat, így aztán a személyszállításból 600,000 forintot a teherből 2 millió többletet remélnék, de ebben is Ausztriát követjük, hol a felemelt díjtételek már f. hó 1-én életbe léptek.

Mindezekhez járul még a nyerstermények árainak nagy arányú összezsugorodása, pedig vasuti hálózatunk erősen fejlett, a termények nincsenek elzárva a világ piac-

TÁRCZA.

Völgyi nefelejtsek.

Irta dr. Fecstel János.

A nyár folyamán utamban a Tapolca völgyének regényes, vadvirágos ölében is sokáig bolyongtam. A teljes pompájában díszlő természet impozáns csodái és költői hangulata az ünnepélyes esendben sajátos benyomást tettek reám. Ugy éreztem magamat, mint egy gotikus templom merész boltívei alatt a vigaszt, enyhületet kereső hívő, ki leborul a szentek szentje előtt s magát a Teremtő előtt megalázva szíve mélységes érzelmeinek egy forró imában szabad szárnyalást enged. Két oldalon hullámos hegyek sötét, titokzatos tölgyerdeikkel kérdőleg tekintenek reám, mint ha azt mondanák, hogy pillantsak be a rengetegbe s hallgassam meg méla suttogásokat, hiszen oly ritkán mondhatják el panaszaikat; felettem a felegtelen, kéklő, ragyogó égbolt a forrón alá tűző napkoronggal s lábaimnál a kis bérezi patak, mely csevegve siet tova.

Álmodozva követtem a csobogó víz ritmikus esörgését s a gondolatok gyorsan váltották fel egymást lelkemben. Kérdeztem ezer kérdéssel, kérdeztem a hallgató völgyet,

parti nefelejtset, sugár fenyőt, tövises csipkebokrot, önmagamot, de választ alig kaptam. S mégis oly jól esett nekem, hogy e kies vidék lakója lehetek ha napokra is; eszembe jutott az én bérezes szülőföldem az az égbe nyuló hegyóriásokkal, természeti, mesés kineseivel, gyönyörű, festői tájképével történelmi eseményeivel, emlékeivel s szívem hangosan dobbant meg ösztönszerűen. Ugy eltűnődtem ez édes érzésen, gyermekkorai emlékeimen. Elgondolkoztam, mi boldogság lenne mindig de mindig ott az ismerős termő hegyek, ősi erdők koszoruzta tájon maradni.

Gondolataimat tovább fűztem s az ember változandó sorsa, népek, nemzetek tarka színvegyületű története jutott eszembe, az ösztönszerű; mert az emberek, népek gondolatait, szavait, tetteit, ki tagadná, hogy leggyakrabban csak egy titkos, megmagyarázhatatlan rugó, tehát az ösztön irányítja, és ez ösztön óriási mozgóerő és csallhatlan magyarázója a titkos, kaotikus zürzavarnak látszó összevisszaságoknak is. Senkisémet veheti rossz néven tőlem, hogy historikus létemre elmékedésemet e regényes órában is az ösztön felett, mert evvel bibelődtem legtovább, a történelem tágas mezején kezdettem.

Ime! Gyermekkoromban sosem tudtam,

miért keltenek bennem némely népek ellen-szenvet, addig míg mások vonzottak és mindig visszaerőszakoltak, hogy azt mondjam, észrevétlen hatalommal történetük könyvéhez. Ugyanott éreztem a mult emez árnyékai, a népek eme holt emlékei iránt, a mit érzek ellenállhatatlanul szemben azon arczokkal, melyek engem környeznek, az emberekkel, kik között élek s vagyok, Szeretek vagy visszaborzadok a szó fizikai értelmében; az első tekintetre egy pillanat alatt kimondom az ítéletet az emberek felett mindenkorra. Ha kivételek forognak fenn, ezek csak az általános erősítésére szolgálnak természetesen. Az ész, a gondolkodás, sőt maga a megkisérelt erőszak emez első benyomások ellen, mítsem változtathatnak. Ez, azt hiszem tulajdonsága azoknak, kiknél az ösztön gyors, erős, pillanat alatt lépre jövő, és hajthatatlan.

De hát mi az ösztön?

Az ösztön az ész, de a velünk született ész, a nem kiművelt és trenirozott ész, ész oly állapotban, melyben Isten azt teremté és nem olyanban, melyben az ember azt ismeri. Az ösztön meglep mint villámesapás, a nélkül, hogy a szem keresné és megtalálná, megvilágít mindent első megjelenésében. Az ihlet, inspiracio a művészetekben éppen úgy mint a csatatereken ugyanez az ösztön és

ról. Dehát nem bírjuk meg a világ-konkurrenciát, védtelenül ki vagyunk szolgáltatva a többi agricultur ország minket megölő versenyének.

Ezek után könnyű konstatálni, hogy pénzügyi államháztartásunk eséréplábakon vánszorog, hogy nincs pozitív számadás s hogy a nagy meglepetések örvényeinek pusztító munkájára készen kell lennünk.

A bajok nyílt titkok. A kormánynak tehát a legelső teendője a mérges sebek gyógyításához hozzá fogni. Álljon félre a pártédek ott, hol a közboldogulás életérdekeiről van szó.

Politikai szemle.

A magyar katolikus egyház püspöki karának közös főpásztori levele képez legújabbán kimagasló eseményt.

Az u. n. liberális lapok, ezek közt főleg a Haas és Deutsch féle bérelt lapok lesben álltak hiuz szemekkel, türelmetlenül várva a kath. püspöki tanácskozását.

Nagyon is jól tudják ezek a lapok, mily erkölesi nagy hatalom rejlik a magyar kath. episkopatus közakaratu, egyöntetű eljárásában.

A kormány szuronyokkal és börtönökkel ijeszthet. Ám a lelkesedés a szent ügyért nem fél a szuronyoktól, sem a börtöntől.

Tudják ezt jól azok a lapok, melyek liberálisoknak nevezik magukat. Azért felhasználnak minden eszközt, még közönséget is, hogy gazdájuknak szolgálatot tegyenek s a sápot megérdemeljék. A gyanúsítás, hazugság, rágalom náluk minden napi megszokott stylus. Különösen két szennyes kozmopolita napilap ismeretes köpködéseiről szegyenére a magyar sajtónak. Egyik e lapok közül nem rég, mivel revolveres követelése

nem logika, munka, minél tovább gondolkodik az ember annál inkább belátja, hogy nem bir semmi nagyot és szépet, mely az övé lenne, mely erejének és akarátának szüleménye, hanem hogy minden, a mi abszolúte szép benne, közvetlenül Istentől származik. A kereszténység, mely mindent tud, az első pillanatban már valotta ezt.

Az apostolok érezték önmagukban az Istenség eme közvetlen működését s már az első órában felkiáltottak: minden tökéleteség Istentől jó.

De térjünk vissza a történelmi népekhez. Sohasem tudtam szeretni a rómaiakat és sohasem viseltetem részvételt szívemben Carthago iránt minden szerencsétlensége és dicsősége mellett is. Hannibalt mindig úgy tekinttem mint a keletindiai társaság tábornokát, ki ipari és kereskedelmi háborut visel és vezényel, ki fényes és hősi kereskedelmi hadműveletet csinál a Trasimenus tónál. E nép hálátlan volt mint minden önző nemzet, Hannibalt mindezekért számkivetéssel és halállal jutalmazta. Halála szép, patétikus volt, nem keresztény felfogásból, reám nézve megindító volt gyermekkoromtól fogva. Ebben bizonyára az egész emberiség véleménye szerint egy magas és hősi őszhang van az abszolút dicsőség, az abszolút lángelme és az abszolút szerencsétlenség közt. Ez egyike a végzet ama munkájának, mely sosem téveszti el hatását, szomorú és megnyugtató modulációját az emberi szívben.

Nincs rokonszenves dicsőség, nincs befejezett tökéletességű erény, hálátlanság, üldözés és halál nélkül!

nem sikerült, egy nagy tekintélyű főpap személye ellen ölté ki rágalom-fulánkját. De már erre nemcsak a közvélemény, de még egyes tisztességtudó liberális lapok is felháborodtak, megbotránkoztak. Belátták, hogy az afféle eljárás a sajtó tisztességének rovására megy.

A közvélemény pedig míg egyrészt megvetéssel fordult el az illető szennyes laptól, másrészt tiszteletének, becsülésének és ragaszkodásának nyilvánításával vette körül a megtámadott főpapot.

A nagyváradi katolikusok nagy számu küldöttsége tisztelettel Schlauch bíboros püspöknél s kifejezést adott törhetlen ragaszkodásának, mire a püspök válaszában a többi közt a mai sajtó viszonyokra igen jellemző következő nyilatkozatot tette:

„Hogy ma, midőn mindenki — és mi is — a békének szükségét érzi és hangoztatja — bár különböző uton elérni véli azt, — hogy ma becsületemben oly kiméletlenül, méltatlanul meg lettem támadva, az fájdalmas egy jelenség, mert közelfekvőnek adja a gondolatot: kár a mai viszonyok közt nemes célért küzdeni, midőn lépten nyomon a nemtelen szenvedéllyel kell találkozni. Jaj a magasra törő idealismusnak, mert az Eumenidák légiója nem érti, nem becsüli, nem türi a tisztaságot.

De fájdalmas jelenség ez más tekintetben is.

Azt tartja az alkotmányosság axiomája: hogy a sajtó a nemzet életének ütéré, úgy hogy a nemzeti érzelmek emelkedettsége és a sajtó szelleme szoros viszonyban állanak. — A sajtó erkölesi nívauja a nemzet erkölesi magaslátának hévmérője. A hol a sajtó elparlagosodik, hogy ne mondjam elaljasodik, annak a jele, hogy a nem-

Jézus, az Isten fia az első példa erre. Az Ő élete és isteni tanításai megfejtik a nagy emberek végzetének misteriosus talányát.

Felfedeztem később hogy azénrokon-vagy ellenszenvem titka némely népek emléke iránt, az illető népek intézményeinek természetében rejlik. A népek, például a feniciak, Tyrus, Sidon, Carthago kereskedő szövetségek, saját hasznukra zsákmányolják ki a földet és a vállalat nagyságát csak az eredmény anyagi és tényleges hasznával mérik fel. Ugy vagyok velük mint Dante, reájuk tekintek s tovább haladok: (non ragioniar di lor, ma guarda e passa.)

De ne beszéljünk róluk. Gazdagok és szerencsések voltak, ez az egész. Ők csak a jelenért dolgoztak. A jövőnek semmi dolga velük. Receperunt mercedem. Elvették jutalmukat.

Azokat, kik kevésbé törődve a jelennel, melyet gyorsan elrepülni tapasztaltak, a hallhatatlanság felsőbb ösztönéből, a jövő oltahatatlanság szomjában, a nemzet-gondolatot a jelenen túlra helyezve, az emberi érzelmet a jólét gazdagság és anyagi haszon felébe tették, azokat, kiknek nemzedékek és évszázadok kellettek, hogy pályájuknak szép és örök nyomát hagyják hátra; ezen önzetlen és emelkedett szellemű nemzeteket, melyek mozgásba hozták az emberi szellem összes nagy és súlyos eszméit, hogy ez által felépítsék a bölcsesség, tudomány, törvényhozás, művészet, erköles elevülhetetlen csarnokait; azokat, kik megmozgatták a márvány és gránit tömegeket, hogy azokból obeliszkeket és pyramisokat emeljenek, nemes ki-

zet életfáján pusztító féreg rágódik. Ha voltak és vannak aberratiók, ezeket nem lehet azonosítani a magyar jellemmel, a magyar geniuszsal; mert ez tiszteli az egyéni meggyőződést, tiszteli a lelkiismeret szabadságot, tiszteli az ellenzékben is az erényt. A magyar nem tiszteli az ellenséget, melyet lábbal lehet tiporni.

Köszönöm azért Önöknek uraim, kik óvást emelnek a corruptiónak ezen jelensége ellen és tiszteletet követelnek a Főpásztor-nak meggyőződése és lelkiismereti szabadsága iránt, mint azt alkotmányunk a legszegényebb koldusnak is biztosítja; köszönet önöknek, hogy szeretetük és ragaszkodásuknak adnak kifejezést akkor, midőn ezen szent elvet megsértve látják Főpásztorukban, aki mindig nyíltan, loyalsan, mások személyének megsértése nélkül védte anyaszentegyházának szent ügyét! aki soha mások lelkük szentélyébe nem nyult, de a maga meggyőződésének is határozott kifejezést adott és adni fog, daczára minden bárhonnán jövő támadásoknak. Hát bizony az elaljasodásnak nem lehet már alacsonyabb foka, mint midőn egyes fővárosi vagy vidéki liberális sajtó piaci neveletlen suhancz gyermek módjára viseli magát s gyanúsítással, piszkolódással, rágalommal, mintegy nyelvtöretéssel tekintélyes személyiségek ellen támad s ebben képzeli sajtói hivatását teljesíteni. Hja, másbecsületében gázolni könnyű annak, akinek nincs mit elveszteni.

Embereljük meg magunkat!

Legyünk igazán alkotmányos, szabad polgárok.

Sokszor és sokat gondolkodtam a felett, hogy miként kerülhetünk a liberális hivatalos világ szolgásgába. Mert nyakig va-

hivásul az időknek, hallgatag szavukul, melyekkel az idők végeig beszélnek majd a nagy és nemes szellemekkel; eme költői lelkű nemzeteket, minők az egyiptomiak, zsidók, hinduk, görögök, kik eszményítették a politikát és uralkodóvá tették a nemzetek életében az isteni principiumot, a lelket, az emberi principium és haszon felett, szertem, tisztelem, keresem nyomaimkat, emlékeiket, irott, épített, faragott, vésett műveiket, s mint meghatott és részrehajló szemlélő állók sorsuk nagy és hősi drámájánál. Szívesen kelnék át a tengereken, hogy álmodozzam és merengjek pár napig poraik felett és hogy elmondjam emlékezetüknek a jövő mementóját. Ezek az igazi érdemdus emberek, kik gondolataikat e sár golyó s rövid életök gyorsan elfutó napja fölé emelték. Ők úgy tartották, hogy magasabb szerepkör betöltésére hivatnak és mivel halhatatlan életet önmaguknak nem adhattak, a miről minden nagy szív és lélek ábrándozik, munkájukhoz intézték e szavakat: „Tegyetek halhatatlanná bennünket, éljete helyettünk, beszéljete helyettünk azokhoz, kik a pusztán áthaladnak, vagy a kik az ioniai tengeren hajóznak és a Sunium fok előtt, hol Plató szólott egy bölcselétről, mely még a jövő bölcselete is lesz.”

De állj meg szálló képzeletem, nagyon is messze röpültél. Térj vissza a távol fellegei közül a Tapoleza kies völgyébe, honnan felröppentél. Mily szép is a magány a természet csendjében, mily feledhetetlenek az itt töltött órák!..

gyunk ám a szolgaságban. Ki ezt nem hiszi el, feleljen arra, hogy ugyan hányadik az az erőslékű, független ember, kinek van ahhoz bátorsága, hogy magát a hivatalos világ befolyása alól kivonva, saját meggyőződését merje követni?

Mielőtt a dolog értelmébe mennék, kijelentem, hogy senkit sem akarok sérteni; nem személyekkel van dolgom, hanem a rendszerrel. Hisz még a liberális korban is találtak bátor emberek, kik az alább vázolandó rendszert nyíltan elítélik, és még sokkal többre megy azok száma, kik titokban szintén kárhoztatják azt, de kénytelenek hallgatni.

A miniszter nevezi ki a főispánokat, természetesen olyan emberekből, kik az ő notájára tánczolnak; aztán azok, kik tisztviselők kívánnak lenni, a főispán kedvét keresik, mert akit a főispán nem akar, az nem jön kandidációba. A tisztviselők rendszerint megválasztják magukat és hiveiket megyebizottsági tagokká, nem különben a községi jegyzők és bírák is. Ez könnyen megy, mert a választók nem igen érdeklődnek az ilyen választások iránt.*) Ily módon aztán minden főszolgabíró a saját járásbeli megyebizottsági tagok legtöbbszörre, vagy legatöbb is jelentékeny részére képes befolyást gyakorolni. Midőn a megyei urak

*) Hogy a vármegyei tisztviselők, községi jegyzők és elöljárók magukat megyebizottsági tagokká választják, azt nekik rossz néven nem lehet venni! Hisz természetes valami, hogy mindenki iparkodik a maga állásának és személyének a súlyát erősíteni, — emelni. Kárhoztató ítéletünk tehát nem illetheti se személyöket, se állásukat, hanem a rendszert és illeti azokat, kiknek közönbössége, restsége oka annak, hogy a megyebizottság nem független elemből áll, mint kellene, hanem tulnyomóan a központi hatalomtól függő emberekből, mely körülménynél fogva a megyebizottsági szervezet céljának meg nem felelhet.

Két fiatal ember.

Irta: L

Leverten és széttépett reményekkel jött haza. Megpillantva a büszke, impozáns palotát, valami édes nyugalom költözött szívébe. S a mint a csöndes hallgatag tájon végig tekint, azt gondolja: hogy leszámolt a multtal.

Unott egyforma léptekkel halad a gazdagon dülő buzatáblák közt. Közönbös előtte a nagy, jövedelmező vagyon, a melyet most lát először, és melynek pedig törvényes ura.

Közönyéből egy meleg hang riasztja fel: Árpád!

Hidegen, és csodálkozva pillantott fel.

Elpirult, és meglegetva viszonzá — Józsi . . . ? és valóban?

— Én vagyok! válaszolá a fiatal ember. Rég láttalak édes barátom!

— Nem voltam ide haza. Te talán itt lakol?

— Igen. Gazgálkodom, és sokat dolgozom.

Árpád csodálkozva tekintett az ifju egészséges arcra, a melyen most is látszatnak a fáradság nyomai.

Megszégyelte magát.

Eszébe jutott, hogy Józsi vetélytársának tartotta. És talán az is volt. — Ha valaha keresztvonást látott életében, rájött, hogy Józsi okozta. Jó bizonyítvánnyal jött haza, Józsi jobbal jött. Aztán az egyetemre mentek mind a ketten. Itt is kiváltak, de sohasem tadtá felülmulni Józsi.

És bosszantotta.

érdekelve vannak, különösen választások alkalmával, a főszolgabírók felmennek hiveikkel, illetve a tőlük függő bizottsági tagokkal, a független elem jórésztben otthon marad, így aztán a hivatalos világ többsége biztos; maguk között szépen kiegyezkedhetnek, kit melyik állásra választhatnak meg.

Röviden: manapság a főispán a vele egyetértő, mert tőle függő megyei tisztviselőkkel tehet, amit akar; mert az ellenőrzősökre rendelt megyei bizottsági tagok nagyobb része tőlük függ, befolyásuk alatt áll.

Igy történhetett meg, hogy míg a polgárok ezrei országszerte tiltakoztak a liberális egyházpolitika ellen, a kormány tagjai képesek voltak magukat egyes városok diszpolgáiraivá megválasztatni s maguknak a törvényhatóságok (városok és vármegyék bizottságai) által bizalmat szavaztatni; mert a főispán tánczol a miniszter fűttyére, a bizottsági tagok pedig a főispán fűttyére.

Csak így történhetett meg az a botrány, hogy míg a választók ezrei Nyitrán ellenzékét képeztek: az ugyanazon választók által a megyebizottságba beválasztottak a főispán kívánságára választási elnöknek kiküldték előbb Tarnóczyt, majd Sulyovszkyt.

De tovább megyek és merem állítani, hogy még most is képesek lennének a főispánok a megyei bizottságokkal a polg. házasságért és állami anyakönyvvezetésért a kormánynak bizalmat szavaztatni. Pedig most már világos, hogy nemcsak az állam kasszáját fogják ezen szükségtelen intézmények milliókig terhelni, hanem az egyes községeknek is — nagyságukhoz képest — százakra és ezrekre menő teljesen fölösleges kiadásokat fognak okozni. Bizonyos az, hogy a községek — ha megkérdeztetnének — tiltakoznának, ezen újabb szükségnélküli megterhelés ellen, (a minthogy számos község képvisellete megkérdezés nélkül is tiltako-

zott már,) hanem azért, a megyebizottságok mégis megszavazzák azokat. És a megszavaztatás nem is megy nehezen; mert a főispán berendeli azon vármegyei tisztviselőket, jegyzőket, elöljárókat, kik egyszersmind megyebizottsági tagok; ezek tehát megjelennek, valamint azok is, kik nem riadnak vissza semmi áldozattól sem, ha azzal a vállásoknak árthatnak; azok ellenben, kiknek nem tetszik a dolog, inkább otthon maradnak, semhogy a főispánnal, szolgabíróval, jegyzővel ellenkezésbe jöjjenek. Világos hogy az ily módon létrejött s a kormánynak bizalmat szavazó megyebizottsági többség épen nem képviseli a választó polgárok óriási többségét, hanem tulajdonképen csak törpe kisebbség; ám azért a hivatalos világ ezt a törpe kisebbséget úgy tünteti fel, mint a választó polgárok többségének képviselétét, mihez törvényes jussa is van, mert néma gyermeknek anyja sem érti szavát. Hát az az óriási hallgató többség a néma gyerek.

Ez így nem jól van, annyi bizonyos; ám a sopánkodással mire sem megyünk; itt cselekedni kell.

Ha a liberális átkos gazdálkodásának végét akarjuk szakítani, első teendő az, hogy a megyebizottságot megtisztítsuk azon elemektől, melyek eddig és ezután is kész eszközök voltak s lennének a hitetlen hatalom kezében.

Ilyenek a szolgabírák, jegyzők, elöljárók. Őket nemcsak azért kellene kihagyni a megyebizottságból, mert függő helyzetük-nél fogva kénytelenek úgy szavazni, mint a hogy a vármegye urai parancsolják, hanem azért is ki kell őket hagyni, mert a megyei bizottságnak feladata épen abban áll, hogy a megyei és községi tisztviselők s elöljárók működését ellenőrizze s a felett ítéljen,

Természetesen nincsen szabály kivétel nélkül, azért ha akadnak, aminthogy van-

És mit ismert meg?

Csalódást!

Egykor azt hitte, hogy végkép legyőzve a vetélytárs. Akkor hitte ezt, mikor felléptették képviselőjelöltnek. Ugy hitte, ő lesz a győztes. — Nem ő volt! — Képviselő-mandátuma megbukott, és ezzel elvesztette kedvét a további szerepléstől.

Tömérdek pénze, és lótas futása hiába való volt.

És a győztes ő vele szemben, a régi nemessel, egy polgár származásu, de tudományos ifju volt.

Mindig gyűlölte a „feltolt” urakat és szörnyen bántotta az, hogy egy általa lenézett urral szemben vesztes maradt.

A gazdagságával kezdet imponálni. Most még büszkébb lett ősi nevére. Csak mágnások, és nagybirtokosok közt mulatott . . .

Azután elfáradt!

Egy erős betegség ágyba vetette. Orvosa határozottan megtiltotta neki előbbi életének folytatását.

Veszélyes köhögésétől saját maga is megijedt.

Ő nem azt fogadta haldokló apjának mikor az ősei nagy nevére arra kérte: hogy ne legyen kisebb mint ősei.

Akkor azt mondta:

— Ismerem nemesi kötelasségeim és azokhoz fogom tartani magamat!

Buszkén, kevélyen hangzott ez a felelet, mintha csak valamely vértezett hős beszélt volna az ősök közül.

És ő megszegte nemesi szavát!

Mikor aztán Józsi egy pár dologban felülmulta, a min még a professzorok is csodálkoztak, meggyűlölte Józsi.

Végre is belátta, hogy barátja lángész. Ő benne volna akarat, de nincs tehetsége, és oly éles felfogása mint ellenfelének.

A gyűlöletet még akkor is megtartotta szívében, mikor fényes neve, nagy vagyona a világban ragyogó jövőt biztosított neki.

Ez a jövő már mult!

És erre a multa megrezzent.

A kellemetlen emlékekre ideges lett, és éles, recsegő hangon kérdé:

— És miért dolgozol? nem vagy rá szorulva! Vagy első eminensnek is lehet arra szorulni?

Sok guny és sok lenézés hangzott szavából.

— Rá vagyok szorulva, felelé a másik büszkén. A pályámnak, amit végeztem, nem éltem egy perczig sem. Nem éltem, mert a függetlenséget, szabadságot szeretem.

— És ezért az izzadságig dolgozol — jegyzé meg Árpád ismét esipősen.

— És elérem érte a szabadságot! felelé a másik fölénytel. Nem függök semmitől, nem tartozom felelettel senkinek, és nincs leszámolni valóm, csak az Istennel!

Erre a szóra — Istennel! — megregett Árpád.

Homályos szemével felnézett, barátja nyílt, becsületes arcára.

Ez bátor méltósággal tekintett reá.

Ez a tekintet megértette vele, hogy barátja most is felette áll . . .

Mit ért el a világban?

— Bukást!

nak is — olyan erőslelkű elöljárók, jegyzők, kik képesek függetlenségüket a megye urival szemben is megőrizni és készek saját szívük sugallatát követni s a nép igazi javát szem előtt tartva, szavazni, ha mindjárt az a főispánnak, főszolgabírónak nem tetszik is: ám az ilyen kipróbált férfiak méltók a választók bizalmára. Ellenben a gyengébb szívűeket, kik csak azt tudják és merik akarni, mit a vármegye, ha mindjárt különben nem tetszik is az nekik, ki kell hagyni; mert az ilyen gyenge emberek lehetnek igen jók, becsületesek, de nem bizottsági tagoknak valók.

Azért kérve-kérjük a választókat, különösen a vezérferfiakat, hogy a megyebizottsági tagok választását vegyék a legkomolyabban. Világosítsák fel a népet, hogy ezek a választások képezik minden más választásnak alapját; azért a megyebizottsági tagok választásában résztvenni minden választó polgárnak hazafias kötelessége, még ha munkát mulasztana is amiatt. Aki sajnálja a választásoktól az idejét, fáradságát, pénzét, az ne panaszkodjék a hivatalnokok hatalmaskodása miatt.

De hát milyen embert kell a megye bizottságba beválasztani? Minden előtt arra kell nézni, hogy hithű, istenfélő legyen, ki lelkiismerete s nem a főszolgabíró vagy jegyző szemhunyorítása szerint szavaz; másodsor, hogy lehetőleg értelmes és bátor ember legyen, ki tudjon s merjen beszélni is, ha annak szüksége beáll; harmadszor a közügyek iránt érdeklődő legyen, ki nem sajnálja a fáradságot és költséget — ha kell — a megyei gyűlésekre való utazástól.

Ha ilyen embereket választunk a megyei bizottságba, akkor az a bizottság nem lesz a főispánnak s a hivatalnokoknak mindenre igent mondó szolgálja, hanem lesz, aminek lennie kell, a tisztviselők működésének ellenőrző ítélő bírja.

Ő nem becsülte meg életét!

Elfelejtette a nemesi becsületszót — a világot — nagyravágyásáért!

Azután hazajött . . . meggyógyulás nélkül, azzal a gondolattal: hogy leszámolt a multtal!

Haza értek . . .

— És most mit fogsz csinálni, ha haza mégy? — kérde Árpád czélzatosan. Nem unod magad?

— Sohasem unom. Van dolgom elég.

— És télen mit csinálsz?

Akkor vagyok a legboldogabb. A téli esték nagyon kellemesek nekem. Ninesen sok dolgom, és elcsevegek a családommal.

Józi kezét nyujtott, Árpád felnézett reá.

Szemei tisztán ragyogtak, és arca nemes, méltóságos volt mint mindig.

Árpád hosszan nézte magas, erőteljes alakját, s még akkor is nézte, mikor már messze volt.

Aztán saját vézna, kicsinyes alakja, sápadt arca, és homályos szemei jutottak eszébe.

Lehajtott fejjel tért szobájába.

Valami szégyen megpirítá arcát, és valami kellemetlen tudat ismét előhozta idegrohamait.

Egész életében le akarta győzni vetélytársát. Örült sebességgel futott czélja után, hol egyenes, hol görbe uton.

És most be kell ismernie, hogy a versenynek már vége, de vesztes félnek ő megmaradt! . . .

A megyebizottsági tagok fele közelebb — talán egy hét alatt már — választás alá fog esni. Az ily módon megújítandó megyei bizottság fogja decemberben a megyei tisztújítást megejteni. Kötelességünknek tartottuk polgártársainkat ezen igen fontos kérdésben előre tájékoztatni, nehogy meglepetve legyenek.

„K. N.”

„Építsünk-e egy új és diszes kaszinót?”

Ezt a kérdést veti fel a „Szamos” legutóbbi (72.) számában valami Véro. „Szerény” indítványt tesz, mely szerint a társaskör változtassa meg czimét, — egyébiránt pedig szerinte: „a szatmári társaskörnek legkevesebb ezer tagjának kéne lenni; ha az meg lesz, akkor igenis építsünk egy diszes házat;” mert jelenleg „alig látogatja 25 tag a társaskört. Évek előtt — ugymond Véro — az országban talán egy társaskör sem volt látogatottabb, mint a miénk.” — Hogy mostanában oly kevesen látogatják, annak első oka az az ember, aki „az első rést ütötte” a társaskörön. „Egy oly ember, — mint Véro mondja — aki itt, ugyszólván, leélte életét, a ki mindennap eszi az édes jó magyar kenyeret és iszja a zamatos magyar bort, de a ki irtózik a magyar szótól.” — Ez az ember — ismét Véro szerint — „nem találván más kört a maga számára, tehát egyet teremtett és pedig a katolikus kaszinót. Ezen anti-magyar ur, ki e kaszinót teremtette, nem érte be ezzel, hanem ismét egy szt. Czeczil-egyletet alapított. Még megérjük, — folytatja Véro mesterséges aggodalommal, — hogy létre jön egy katolikus szent Nepumuk-uszó-egylet, melynek tagjai szentelt Szamos-vízben fognak fürdeni.”

Ime, ezek Véro-nak új tagok gyűjtése czéljából kiejtett jóakaratu szavai, melyekhez hasonlólt tul oldalról már nem egyszer volt szerencsénk hallani.

És ezek után még esodálkozással tud panaszkodni Véro, hogy „ma a társaskör tagjainak egy része, hogy ne köszönjön, hamarjában megnézi Gilyén vagy Vajda kirakatát; a másik szemlesütve szakálába morogja a jó napot; a harmadik pedig ugy tesz, mintha nem látna és csak akkor köszön, ha az ember odakiabálja: jó napot Andris bácsi! Ez — sobajt föl elég jó mélyen Véro — az előtt nem volt.”

Csodálatos, hogy Véro csodálkozik azon, hogy ma nem ugy van, mint régen. Pedig hát ez igen természetes. Mert ez előtt nem voltak a társaskörnek olyanféle tagjai, mint Véro, a ki másvallásuokról és másvallásu intézményekről olyféle modern tisztelettel beszéljen, mint Véro. Az előtt a szép szabadságot, kellő türelemmel a másvallásuakra is kiterjesztették és nem tartották fönn csupán a maguk részére, mint Véro. Az előtt közbeesülésben álló, másvallásu ember magyar érzelmét nem gyanusították, mint Véro. — Az előtt ama derék és tisztes uri emberről, — a kiról Véro saját gyártmányu kimólettel beszél — nem mondták mint Véro, hogy „irtózik a magyar szótól;” mert tudták, hogy az illető tisztes urban megvan a jóakarata a magyar nyelv elsajátítására, amennyiben mint zene-tanár, tehetsége szerint magyar nyelven adja elő tárgyát növendékeinek, magyar nyelven társalog németül nem tudó polgártársai-val, sőt magyar érzelméhez képest a székes

egyházban magyar királyhymnust hozott be a német „Gott erhalte” helyett.

Ámde a mióta a társaskör tagjai közé Véro s hasongondolkozásu atyafiak iratkoztak be, a kik a „türelem” szó jelentményét se magyarul, se németül, sem semmiféle nyelven nem képesek felfogni, annál kevésbbé gyakorolni: ne csodálkozzék, Véro, ha az ő s az övéhez hasonló eljárás után a társaskör önrztes tagjai egymás után hagyják el ama helyet, a hol Véro urral kénytelenek találkozni; azon meg éppenséggel ne álmélkodjék Véro, ha ezek az önrztes urak az utcán találkozáskor tisztos ábrázatukkal inkább fordulnak a Gillyén ur kirakata felé s e megtiszteltetésre nem méltatják Véro-t, mint aki a társadalmi egységet csupán a szájában hordja mint a pipát, — tényleg azonban minden közönséges eszközt felhasznál a társadalmi egység megbontására mint ezt saját czikke orditva bizonyítja.

Ha ez tovább is így fog menni, akkor, higye el Véro, az ezer tagból nem lesz semmi; mert akkor még a kath. kaszinónak azon nagyszámu tagjai is, akik eddig egyuttal a társaskörnek is tagjai, e körből eltávoznak, nehogy Véroval találkozzanak.

Akkor aztán csakugyan fölösleges lesz építeni egy új és diszes kaszinót, mert akkor a mostaniban meg fog férni akár itéletnapig Véro és azok a csekély számu tagok, a kik Véro-val rokongondolkozásuak. Ha tehát ez volna Véro titkos kívánsága, hát csak csinálja tovább is az új tagok gyűjtését hason stlyu czikkeivel. Mi azonban a tapasztaltak után ugy tartjuk, hogy új tagok gyűjtésére nem való, mivelhogy hát erre egyáltalán nem méltó — Véro.

A gazdasági egyesület kiállítása.

A gazdasági egyesület kiállítás- rendező bizottsága a vármegye közönségéhez a következő hirdetményt boesátotta ki.

A szatmármegyei gazdasági egyesület Szatmáron a városmajorban, 1895. évi szeptember 29. és 30-án s október 1-én az állami lódíjazással s az agarászegyesület versenyével kapcsolatban álatkiállítást, állatdíjazást, állatvásárt, lóversenyt és lóherefejtőgép-versenyt rendez, s ezzel egyidejűleg bemutatja a szatmári amerikai szőlő-telepet s az ombodi csikólegelőt.

Az állatkiállítás szeptember 29-én délután 3 órakor nyitattik meg a városmajorban, s a megnyitás után mutattatik be az ombodi csikólegelő. — Szeptember 30-án délelőtt az agarászegyesület versenye tartatik meg, melynek részletes tervezete külön fog közzé tétetni, ugyancsak szeptember 30-án délután 3 órakor veszi kezdetét a lóherefejtőgép-verseny. Október 1-én délelőtt 9 órakor a szőlőtelep mutattatik be és 11 órakor az állatkiállítás berekesztetik, a díjak kiosztatnak és az állatárverés megnyitattik; délután 4 órakor lóverseny, urlovasok és mezei gazdák részére. A versenyben részt vehet minden szatmármegyei gazda saját lovaival, a már más lóversenyekre idomított és telivér lovak kivételével.

Urlovasok részére adományozott díjak, mezei gazdák részére 1-ső díj 100 kor., 2-ik díj 60 korona 3-ik díj 40 korona.

Bejelentések elfogadtatnak szeptember hó 29. napjáig alantirottaknál.

Az állatkiállítás, díjazás és árverés feltételei:

Kiállitható a Szatmárvármegye területén tenyésztett s a kiállító tulajdonát képező

állat. Bejelentések szeptember 20-ig Szatmáron az egyesületi titkári hivatalában (Árpád utca 2-ik szám) eszkielendők, későbbi bejelentések figyelembe csak akkor vétetnek, ha az elhelyezés nehézségekre utközni nem fog. Az állatok szeptember 29-én délelőt beállítandók; térdijak nem szedetnek, azonban az állatok élelmezési költségeit a kiállítók megtéríteni kötelesek. Oly helyről, hol az állatok közt járvány uralkodik, állatokat kiállítani tilos. Pénzbeli díjakban csak az egyesület tagjainak tulajdonát képező, saját nevelésű állatok részesülhetnek. Ugy a kiállítás, mint a díjazás és vásár lovak, szarvasmarhák, juhok és sertésekre terjed ki.

A díjak a következők:

I. Szarvasmarhákra A) Magyarfajú bikák 1—3 éves korig. 1-ső díj 5 drb. 2-ik díj 3 drb. 3-ik díj 1 drb. 10 koronás arany. B) Magyar fajú borjas tehén. 1-ső díj 4 drb. 2-ik díj 2 drb. 3-ik díj 1 drb. 10 koronás arany. II. Lovakra. Egyesületi díjak: Luxuslovak. A) Ménesikókra 1—4 éves korig. 1-ső díj 5 drb. 2-ik díj 3 drb. 3-ik díj 2 drb. 10 koronás arany. B) kanczaesikók 1—3 éves korig. 1-ső díj 4 drb. 2-ik díj 2 drb. 3-ik díj 2 drb. 10 koronás arany. C) Csikós kanczák. 1-ső díj 5 drb. 2-ik díj 4 drb. 3-ik díj 3 drb. 10 koronás arany. Igáslovak. A) kanczaesikók. 1-ső díj 3 drb. 2-ik díj 2 drb. 3-ik díj 1 drb. 10 koronás arany. B) Csikós kanczák. 1-ső díj 4 drb. 2-ik díj 3 drb. 3-ik díj 2 drb. 4-ik díj 1 drb. 10 koronás arany. Állami díjak a lótenyésztő-bizottság megállapított és közzé tett hirdetésménye szerint kisbirtokosok részére. III. Juhokra. A) Tenyészkosok, tekintet nélkül a fajra 1 évestől fölfele. 1-ső díj 3 drb. 2-ik díj 1 drb. 10 koronás arany. B) Anyajuh, tekintet nélkül a fajra. 1-ső díj 3 drb. 2-ik díj 1 drb. 10 koronás arany. C) Saját tenyésztésű idei bárány tekintet nélkül a fajra, legalább 10 drbot tartalmazó csoportban. 1-ső díj 2 drb. 2-ik díj 1 drb. 10 koronás arany. IV. Sertésekre. A) Tenyészkacok tekintet nélkül a fajra. 1-ső díj 4 drb. 2-ik díj 3 drb. 10 koronás arany. B) Koczasüldők és malacok legalább 10 darabot tartalmazó csoportban, tekintet nélkül a fajra. 1-ső díj 3 drb. 2-ik díj 2 drb. 10 koronás arany.

A netán még díjazásra méltó állatok elismerő oklevéllel jutalmaztatnak; a fenti pénzdíjakon kívül a díjazási igazoló diszoklevelek is megadatnak a pénzbeli díjak nyerteseinek. Állami díjban részesített lovak egyesületi díjazásban nem részesülnek.

A lóbiráló bizottság október 1-én d. e. fog működni, a többi biráló bizottságok működésüket szeptember 30-án délelőt kezdik meg.

Az állatárverésnél a tulajdonosnak joga van azon legkisebb összeget, melyen alól az állat el nem adható, meghatározni.

Bővebb felvilágosítással a rendező bizottság elnöke, Domahidy Sándor és a titkár szolgálnak.

Október 1-én a Vigadóban táncszivigalom.

Kelt Szatmáron 1895. augusztus 21-én.

Szeőke Barna báró Vécsey József
titkár szatmármegyei gazd. egyesület elnöke.

Domahidy Sándor
a rendező bizottság elnöke.

Állami lódíjazás.

A gazdasági egyesület kiállításával egyidejűleg lesz az állami lódíjazás, melynek tárgyában vármegyénk alispánjától a következő hirdetésmény jelent meg:

„Ezennel közhírré tétetik, miszerint a Szatmárvármegyei lótenyésztés emelésére a nméltóságú földművelésügyi m. kir. miniszter ur által folyó évi 27219. szám alatt engedélyezett lótenyésztési jutalom díjosztás folyó évi október hó 1-én d. e. 10 órakor Szatmárnémetiben az ez alkalommal tartandó országos vásár alkalmával a „Városmajorban“ fog megtartatni, — mely alkalommal a következő állomdijak lesznek kitéve:

I.

Sikerült szopós esikóval bemutatott anyakanczák számára, melyek jól ápolt, egészséges és erőteljes állapotban vannak, öröklő hibáktól mentek s jó tenyész-kanczák kellékeivel bírnak:

Első díj 40, második díj 30, harmadik díj 20, negyedik díj 10, ötödik díj 9, hatodik díj 8, hetedik díj 7, nyolcadik díj 6 ezüst forint.

II.

Három éves, egészséges, erőteljes jól táplált és ápolt, öröklő hibáktól ment kanczaesikók számára, melyek kitünő tenyész-képességet ígérnek:

Első díj 30, második díj 20, harmadik díj 10, negyedik díj 5, ötödik díj 5 ezüst forint.

Minden tekintetben kitünő mén- és kanczaesikókat a kitűzött díjakból pályázaton kívül is jutalmazhat a díjosztó bizottság.

Pályázhat minden Szatmárvármegyei tenyésztő, és község előjárói bizonyítvánnyal igazolhatja azt, hogy a szopócsikóval bemutatott anyakancza már a születés előtt sajátja volt, vagy pedig, hogy a kiállított három éves kanczaesikó egy az élés idejekor birtokában volt anyától származik és általa neveltetett. Megjegyeztetik azonban, hogy pénzdíjaldíjban csak földmives tenyésztők részesülhetnek; míg a nemes földmives tenyésztők diszokmányt nyerhetnek.

A pályázatból csak angol telivér lovak vannak kizárva, — minden egyéb faj — akár nagyobb akár kisebb tenyésztő által nevelt ló kivétel nélkül pályázhat; ha azonban valamely ménes tulajdonos vagy bármely más díjnyertes pályázó a nyert díjat a küzügy érdekében ujjlag pályázat alá kívánná boesátani, úgy kitűntetésül diszoklevelet fog nyerni.

A bemutatott lovak megbíralása, valamint az odaitelt díjak kiosztása is, egy e végre alakult vegyes szakbizottság által azonnal a helyszínen fog eszközöltetni.

Hogy a díjosztó-bizottság kellő időben megtudhassa valamennyi pályázó otlletét köteles minden pályázó a kijelölt nap reggelén Szatmárnémetiben a helyhatóságánál jelentkezni, hol további utasítást nyerend.

Egyidejűleg közhírré teszszük, hogy a vármegyei gazdasági egyesület által folyó évi szeptember 29-től október 1-ig ugyan- csak Szatmárnémetiben a „városmajor“-ban állatkiállítás, tenyészállatdíjazás és tenyész-állatvásár fog tartatni.

Kelt Nagy-Károly, 1895. aug. 4.

Svájczser Gábor **Nagy László**
vármegyei lótenyésztési biz. elnök. alispán.

Hazánk.

† **László kir. herceg**
1875—1895.

A legmagyarabb, az egész magyar nemzetől rajongásig szeretett József főherceg fia, László kir. herceg, vadászaton történt

megsérülése következtében f. hó 6-án délelőt a vörös-kereszt egyeslet kórházában a haldoklók szentségeinek példás felvétele után meghalt. A váratlanul bekövetkezett katasztrófa mély, leirhatatlan gyászba borította a fenséges szülöket s velük együtt a magyar nemzetet, mely tiszteletteljes, odaadó szeretettel s méltó büszkeséggel vallotta magáénak László kir. herceget. A megboldogult kir. herceg holt teste ma helyeztetik a budavári Zsigmond kápolnában öröknyugalomra.

A jegyzők tulterheltetése.

A megalkotott állami anyakönyvek terhet csekély kivétellel mindenüt a jegyzők nyakába akasztották, ha tetszett az a szegény rabszolgáknak, ha nem. Senki sem kérdezte őket: elfogadják-e az új tisztséget? Igen sok helyen azonban a jegyzők eddig is tulvalának halmozva teendőkkel s igen meg kellett a dolog végét fogniok, hogy feladatukat pontosan teljesíthessék. Ezek a jegyzők, az anyakönyvvezetés dicsősége után természetesen nem fogják birni teendőik pontos végzését és miután az anyakönyvvezetéseket a legnagyobb felelősség terhe mellett kell vezetniök, a jegyzői ügyvitel fog szenvedni. De itt meg pláne kenyerük forog koczkán, mert igen könnyen állásukat veszthetik; hogy tehát segítsenek magukon, sok helyen segédeket fognak kérni maguk mellé, persze a községek terhére. A községeknek azonban joguk van ez ellen tiltakozni. Ahol tehát a jegyző segéderőt kér, azonnal tartsanak közgyűlést, tiltakozzanak haladéktalanul jegyzőjüknek anyakönyvvezetővé való kinevezetése ellen, mely a tulterheltetést okozta és a község által meg nem birt segédjegyző alkalmaztatást tenné szükségessé. Ezt a tiltakozást fogják rendes jegyzőkönnyvbe, írja alá az elüljáróság élén a bíróval és terjeszszék fel a megyei közgyűléshez. A megyei közgyűlésnek lesz aztán kötelessége a minisztert fegyelmesztetni, hogy N. N. községbeli jegyző az anyakönyvvezetés terheit meg nem birván: nevezzen ki más anyakönyvvezetőt, mert a község a segédjegyző alkalmazását megtagadta. Miután pedig a megyénél egyedül a megyebizottsági tagoktól függ minden, figyelmeztetjük a polgárságot, hogy a megyebizottsági tagokat jól valógassa meg.

A demokrata munkáspárt kiáltványa.

A nemzeti demokrata munkáspárt vezetősége Magyarország munkásaihoz, szótatot intézett melyben az elvtársakat a magyar munkás érdekeinek és igazának a nemzetközi szoczialdemokraták ellen való tömörülésre szólítja fel. A kiáltvány, mely az internacionális szoczialdemokratákat igen találóan a magyarországi munkásokoztály rákfenéjének nevezi, a következő programpontokat foglalja magában: Általános választói jog behozatala. Általános tandíjmentes iskolai kötelezettség. Munkáskamarák létesítése! Az ipartörvény revíziója; a betegsegélyzőpénztárak államosítása; fogyasztási szövetkezetekről szóló törvény hozása; külföldi munkásoknak az állami vállalatokból való kizárása; az adóreform mielőbb való keresztől vitele és az indirekt adó lehető megszüntetése; a földmívelési osztálynak az alföldön észlelt bajok alapján eszkielendő gyökeres orvoslása; szegény menházak létesítése stb. A pártnak, mely ebbeli

hogy a tűz tovább nem terjedt, az csak a kedvező szélnek, mely a mezőre s nem pedig a falu felé vitte a tűzszikrákat, továbbá a kigyuladt ház szomszédságában levő házak zsindelyes tetőinek volt köszönhető. R. 1.

— **Técső.** A városunk határában megtartott löverseny következő eredményével folyt le: Az első futamban első lett Bányász Zoltán técsői gazda lova, második Gazda Bertalan técsői gazdáé, harmadik Szyus Bálint viski gazda lova. Díjak 6, 2, 1 darab arany. — A 2. futamban elsőnek érkezett Erneyi István viski gazda lova, másodiknak Erdő Dániel técsői, 3. lett id. Hánka József Viskről. Díjak: 7, 2, 1 darab. arany. A 3. futamban első Erdő Bálint técsői gazda lova, 2. Medulics Demeter viski gazdáé, 3. László János técsői gazda lova. Díjak: 8, 2, 1 darab arany. A 4. futamban első Héder János lova Viskről, második id. Szirmai Károly viski gazdáé 3. if. Méhes Mihály viski gazda lova. Díjak: 9, 2, 1 darab arany. Az 5. futamban első Jörös Lajos lova 2. Jörös Mártoné, 3. Héder József Viskről. Díjak: 12, 2, 1 darab arany. A 6. futamban első id. Hánka József lova, 2. if. Varga József, 3. Borhély János técsői bíróé. Díjak: 20, 2, 1 darab arany. (R. 1.)

— **M.-Sziget polgármesterévé** a f. hó 2-án tartott tisztújításon dr. Papp Tibor jogakadémiai tanár, helyettes polgármesterré pedig dr. Hollósy István ügyvéd, ismert író és volt szerkesztő választott meg.

— **Ungvár.** Az „Ungvári Közlöny“ szerkesztését ismét Schürger Ferenc főgimnáziumi tanár vette át ismert programjával.

Helyi hírek.

— **Püspök ur ő méltósága** az elhunyt László főherceg lelki üdvéért f. hó 9 én reggeli 9 órakor a székes egyházban ünnepes gyászmisét mondott, melyen az összes hatóságok is Simontsits főispánnal, a polgármesterrel élükön, az ügyvédi kamara Farkas Antal elnökkel élén, a vasut képviselői, a tanuló mindkét nemű ifjuság s a város közönsége oly nagy számban vett részt, hogy a székesegyház zsuffolásig megtelt. Ily nagy számú ajtatoskodó közönséget alkalmi isteni tiszteleten nem láttunk. Tanujele az városunk mély gyászának, melylyel a legmagyarabb főherceg bánatában öszintén osztozik.

— † **László királyi herceg** elhunyt alkalmából a mély gyász jeléül városunk köz- és magán épületeire gyászlobogók tűzettek ki. Püspök ur ő méltósága, kit a főhercegi családhoz a szívélyes és szeretettel teljes ismertség benső érzelmei fűznek, sietett a gyászoló főhercegi család iránt részvétét az alábbi táviratban fejezni ki: „Fogadják Fenségek legmélyebb részvétem nyilvánítását. Kérni fogom az egek Urát, hogy nyújtson erőt és vigaszt Fenségeknek a nagy csapás elviselésére“ Ezen ő méltóságának igazán főpásztori mélyen érző és résztvevő szívéből fakadó sürgönyére — József főhercegtől a következő válasz érkezett: „Fogadják Méltóságod legbensőbb hálámat atyai szívemnek jólévő részvéteért.“

— **Előkelő vendég.** Püspök urunk ő méltóságának, kinek főpapi vendégszerető udvarában a nyár folyamán is több előkelőség élvezte mindig kész és kiváló melegségű vendégszeretetét, ezuttal igen ked-

ves, és jelesül szívesen várt és látott vendége van. Ezen előkelő vendég ő méltóságának szeretett vendégbarátja Borbély Kornél ur ő nagysága, a panonhalmi benedekrendi főpát nagyérdemű helynöke. — Mint értesülünk, a helynök ur ő méltósága udvarában pár napot fog tölteni.

— **A szatmári kir. kath. főgimnasiunban** az 1895-96. iskolai évre a tanulók felvétele szept. 17. 18. 19. napjain történik naponként délelőtt 9 órától 12-ig. Felvételre jelentkező mindegyik tanulónak be kell mutatnia a legutóbbi évről szóló iskolai bizonyítványát, habár azt ezen gymnasiumban nyerte is. Az első osztályra, valamint bármely osztályra e gymnasiumban először jelentkező mindenik tanuló tartozik születesi anyakönyvi kivonatát és újraoltási bizonyítványát bemutatni. Beiratáskor köteles minden tanuló fizetni 1 forint az évi érettsőtőre, ifj. könyvtárra s egyéb apró költségek fedezésére, továbbá 4 forint felvételi díjat a tanszer-alapra. A pótló, valamint a javító vizsgálatra engedélyt nyert volt I. II. III. osztálybeli tanulóknak szept. 17-én, a volt IV. V. VI. VII. osztálybelieknek szept. 18-án mindkét napon délutáni 3 órakor, kell az igazgatóságnál vizsgálatra jelentkezniök. Szatmáron, 1895. szept. 10. A kir. kath. főgimn. igazgatósága.

— **Városi közgyűlés.** Szeptember hó 9-én rendes bizottmányi közgyűlés tartott Simontsits Béla főispán elnöklete alatt, ki a gyűlés megnyitása után fájdalmas szívvel emlékezett meg azon nagy csapásról, mely László főherceg hirtelen elhunytával érte a magyar nemzetet. Ezen mély gyász fölött a város közönsége, fájdalmas érzetének ad kifejezést, ezt jegyzőkönyvében megőrökíti, s erről, valamint meleg vönzalmáról feliratban értesíti a gyászoló főhercegi családot. A napirend első tárgya a községi faiskola felállítása tárgyában beadott tanácsi előterjesztés volt, melyre nézve elhatározta közgyűlés, hogy a már régebben kihasított területet körülárkoltatja és galagonyával beszegélyezi s a gondozással és felügyelettel a főkapitányt bizta meg. — Az ipartanácsba jegyzőül egyhangulag Körösmezey Antalt választotta meg. — Az ezredévi történeti felvonulás céljaira 100 forint szavaztatott meg. — Szabolcs megye átirata a Margitsziget megvétele tárgyában már nem talált kedvező hangulatra, ez kizárólag a fővárost érdekelvén, közgyűlés a megvételt nem tartja okvetetlenül szükségesnek. — Az ipartanodai bizottság kérelmére közgyűlés két új tanítói állást szervezett, az ipariskolánál 180, illetve 160 forint évi fizetéssel; ellenben az ipariskolai vallástanítók díjazása tárgyában beadott indítványt 31 szóval 23 ellen elvetette azon indokolással, hogy e hitoktatásról az illető felekezetek tartoznak gondoskodni. Ezután a főjegyző mély esendben olvasta föl a polgármester lemondó levelét s ezzel kapcsolatban a nyugdíjválasztmány véleményét, mely szerint a távozó polgármestert 984 forint évi nyugdíj illeti folyó évi október 1-jétől. Elnöklő főispán a távozó polgármester érdemeit méltatja s egyben a törvényhatóság nevében őszinte tiszteletének, szeretetének és teljes elismerésének ad kifejezést, melyet közgyűlés jegyzőkönyvíleg megőrökíti. A pályázatot szept. 28-iki határidővel közzététeti s a választás napjául október hó 14-ét jelöli meg. A pénztár átvételére Boros Bálint és dr. Fejes István küldettek ki. — Bö-

szörményi polgármester meghatott hangon mond köszönetet a belé több mint 23 éven át helyezett bizalomért, a város peesétjét a ház asztalára tevén, Isten áldását kéri a főispánra, a tisztviselőkre, a bizottmányi tagokra és a város összes polgáira. — Jóó Gábor bucsu-szavai után, a volt polgármester érzékeny bucsut véve a jelenlevőktől, a közgyűlés éljenzése közt a ternet elhagyta. — A közgyűlés egy pár folyó ügy elintézésével véget ért.

— **A szatmári püspöki papnöveldeben** f. hó 12-én gyűlnek egybe a növendékek, hogy kéthónapi pihenés után ismét komoly munkához lássanak. Vasárnap, 15-én a „Veni Sancte“ tartatik meg s hétfőn kezdődnek az előadások.

— **Érdem-kereszt feltűzés.** Tóth Ferencz 15. honvéd gyalog ezredbeli szakaszvezetőt mint bátor életmentőt Ó felsége ezüst érdemkeresztel tüntette ki. A keresztet f. hó 1-én a József főherceg laktanya udvarán Ludmann Gyula ezredparanesnok a legénységhez intézett beszéde után feltűzte, az ünnepélyen megjelent Pakor Vilmos tábornok is, ki szintén rövid beszédet intézett a legénységhez, melynek végeztével Tóth szakaszvezetőnek két izben adott kezét, mint derék katonának. A zászlóalj összes tisztikara és legénysége teljes díszben jelent meg.

— **Ipartanács.** A debreczeni kereskedelmi- és iparkamara helybeli ipartanács rendes tagjaiul Heinrich Viktor építész, Gábriel József iparost; póttagokul Antal Dániel kereskedőt és ifj. Hérmán István iparost választotta meg.

— **Borbola Laura** a budapesti m. kir. orsz. zeneakadémia jeles tehetségű növendéke a „Vigadó“ nagy termében f. 1895. évi szeptember 14-én hangversenyt tart. Műsora: I. a) Az örült. (Kalkbrennertől), b) Caprice. (Mendelsohn). Zongorán előadja: Borbola Laura. II. a) Csók. Irta és felolvassa: Szabados Ede tanár. III. Scene dela csárda. (Hubay). Előadja hegedűn: Fodor Izsó, zongorán kíséri Méder Mihály. IV. Monolog. Előadja: Lépes Margit k. a. V. Erzsébet. (Palotási). Előadja: a szatmárnémeti műkedvelő zenekar VI. Concert. (Rubinstein), b) Tündérajáték. (Elfensptel Halmantól) c) Régi Magyar Népdalok. Zongorán előadja: Borbola Laura. Helyárak: I. r. zártszék 1 forint. II. r. zártszék 70 kr. Földszint 50 kr. Deák jegy 30 kr. Karzat 40 kr. Kezdeté 8 órakor.

— **A szatmárnémeti kőműves ifjuság** saját betegsegélyző egylete javára 1895. szeptember hó 14-én azaz szombaton a „Lövelde“ helyiségében zártkörű táncvigalmat rendez. Belépti-díj: Személyjegy 60 kr. — Családjegy 1 forint 50 kr.

— **Mit akar a néppárt?** Ez alatt a czim alatt közelebb egy füzetes művecske került ki a „Hunyady Mátyás“ könyvnyomda intézetből s megküldötték a „Szamos“nak is, lévén ennek szerkesztősége nagy demokra s így a népnek elméletben nagy barátja. Tartalmát azonban a „Szamos“ egy olyan husos tál ételhez hasonlítja, melyből szerinte „a z o n b a n“ keveset esznek a „szaga miatt“. Ugy látszik. a „Szamos“ meg se kóstolta, csak megszagolta az eléje talált néppárt husos ételét. Pedig bizony legalább megkóstolhatta volna demokratikus szép szájával, mert szagláló érzéke után csak felületes és egyoldalú itéletet hozhat. De hát így szokott az lenni annál, aki mindenbe csak beleszagol...

— **Gyógyszertár-eladás.** A „Szentháromság” címzett reáljogi gyógyszertárt Ország József tulajdonostól Unger Ullman Sándor jelenlegi bérlő örök áron megvásárolta.

— **A főtisztelendő papságot** felkérjük, hogy aki Kazaly-féle egyháztörténelemnek birtokában volna, szíveskedjék azt akár kölcsönképen akár rendes árban a Papnevelde címére beküldeni.

— **A f. hó 8-án tervezett népnünnepély,** a magyar nemzetet ért csapás, László főherceg elhunytja miatt szept. 15-ére, azaz vasárnapra halasztott. A rendezőség.

— **A pöczegödrök tisztítása** iránt beadott ajánlatok közül a városi tanács Czukor Pinkász eddigi vállalkozóját fogadta el. A vállalkozó magánházaknál teljesített tisztítás alkalmával minden 800 liter hordó kivitelért 1 frt. 14 krt. számíthat fel az illető tulajdonosnak.

Irodalom.

— **Karácsonyi Pásztorjáték.** 3 képen. [Együttal librettója (szöveg-könyve) Stark Lajos második bővített kiadású „Pásztor dal”-ának.] Irta Beregi Sándor. Második bővített kiadás. Ára 20 kr. Megrendelhető Szatmáron dr. Buza Sándor papnevelő intézeti alkormányzónál.

— **Méder Mihály Szatmáron „Gyámszímésének vegyeskarra orgonakísérettel”** című művére előfizetést hirdet. Az előfizetés 1 frt., mely szerző nevére küldendő.

— **Irodalmi értesítés.** Tisztelettel tudatom a nagy érdemű olvasó közönséget, hogy Válogtott Vig Elbeszélések új művem 320 oldal terjedelemben már megjelent, s a szétküldést pár nap óta teljesítem. A vastag kötet 18 humoros elbeszélést foglal magában, melyeket a régiekből és újakból oly formán válogattam egybe, hogy kacagató tartalmuk, legsötétebb óráink boruját is elűző humoruk mellett, a keresztény alap úde légköre csapja meg lelkünket. Ennél fogva nyugodt lélekkel merem ajánlani, hogy a destruktív irányu szépirodalmi művek özönlése közepette, a főtiszt. klérus és magas arisztokracia ne csak a saját könyvtára részére szerezzék meg, hanem némi áldozattal a községekben fennálló egyletek, körök, iskolák, kórházak és ifjak, öregek, intelligens és kevésbé tanult egyének egyaránt tanulsággal fognak szórakozni. Egy példány ára: 2 frt. Papoknak etiam erga sacra. A mű csak nálam kapható és bérmentve küldetik. Kiváló tisztelettel Kistelek (Csongrád megye) augusztus 23. Városy Gyula plébános.

— **Tisztelettel jelentem,** hogy a házasság szentsége és a polgári házasság című művem nálam megrendelhető. A mű terjedelme 6 iv, ára 60 kr. mely összegért bérmentesen küldetik. A megjelent ismertetések közül ide igtatom a „Budapesti Hírlap”-ét: „Páder Rezső horpácsi plébánostól, a győri egyházmegyei hatóság engedelmével érdekes mű jelent meg. Az egyházpolitikai harc alatt valósággal felburjánzott a brosúra-irodalom s a könyvpiacot ellepték a szenvedélyes, gyakran illetlen hangu vitairatok. Páder Rezső műve nem tartozik ehhez a brosúra-irodalomhoz. Szigoruan katolikus szellemben szól a kérdéshez, de polemiája tárgyilagos, hangja előkelő, s noha energikusan védi egyháza jogait és igazait, nem

appellál a szenvedelmekre, hanem mindig az értelemre. A szerző nagy vallástudományi apparátussal védelmezi álláspontját és támadja az ellenkező nézetet. Tüzetesen fejtegeti a házasság eredetét, céljait, teendőit. Bemutatja ezzel szemben a polgári kötést és párhuzamot von a kettő közt természetjogi és egyházi szempontból. Főleg azt vitatja, hogy a házasság nem egyszerű templomi szertartás, nem is csupán szerződés, sem pedig polgári rendezés, hanem az Istentől meghatározott életrend, melynek egész tartalmát és feladatát az Isten szabályozza, s melyen lényeges változtatásokat tenni senkinek sincs jogában. A mű nyelve magyaros, tiszta.” Kérem a szives pártolást és terjesztést! Horpács Sopron. m. 1895. aug. 30. Páder Rezső plébános.

Különfélék.

Élet vagy halál. Sűrű erdőn keresztül utazik egy földbirtokos, midőn egyszerre a sűrűből egy hatalmas cigány kurjantással megállítja. — Mit akarsz more? — kérdi a földbirtokos. — Pénzst vágy bágót! mert esukulom kezsit-lábát, én zsvány vágyok!

A világ papir-szükséglete. Egy fellette sok szabad idővel rendelkező uri ember kiszámította, hogy az emberiség évenként átlag 7904 millió kőncz papirost használ el. Egy még több idővel rendelkező uri ember pedig megtoldotta ezt a számítást egy másikkal és kihozta, hogy ha ezt a papíros mennyiséget ivenkint egymáshoz ragasztanánk, az így nyert hosszú szalagot éppen 1300-szor csavarhatnánk a föld köré. A fogyasztás terén első helyen Anglia áll; mi meglehetősen hátul következünk a sorban s utánunk Oroszországon kívül csak még egy két kisebb rangú államoeska következik.

Gyermekéshjárás. A kis Lili levelet ír a nagyapjának, melyben születésnapja alkalmából minden jót és szépet kíván neki.

— De miért irsz olyan roppant nagy betűket? — kérdi tőle az anya.

— Mert a nagypapa süket.

ÁRJEGYZÉK.

BÖLÖNYI LÁSZLÓ

mészáros és hentes, fris és füstölt husneműek üzletéből.

SZATMÁR, SZÉCHENYI-UTCZA SARKÁN.

1 kilo	I. rendü marha hus	—	—	52	kr.
„	Sertés hus	—	—	52	„
„	Borju hus	—	—	52	„
„	Juh hus	—	—	32	„
„	Fris disznó zsir	—	—	72	„
„	Vastag szalona	—	—	60	„
„	Háj zsirnak	—	—	60	„
„	Paprikás szalona vékony stráf	—	—	80	„
„	Fehér sós szalona táblákba	—	—	60	„
„	Kolozsvári páczolt szalona	—	—	76	„
„	Füstölt szalona táblákba	—	—	70	„
„	Páczolt sonka esonttal	—	—	90	„
„	„ „ esont nélkül	—	—	1	„
„	„ „ kifőve	—	—	1 frt	60
„	Fris kolbász bors. czitr. fokh.	—	—	64	„
„	Füstös kolbász fokh. bors.	—	—	80	„
„	Lengyel kolbász	—	—	80	„
100 pár	finom virsli	—	—	4 frt	—
100 drb	szalvalád	—	—	4	„
100 pár	frankfurti tormás	—	—	7	„
1 kilo	Máj sajt	—	—	80	„
„	Párizsi sajt	—	—	80	„
„	Czitromos sajt sült	—	—	80	„
„	Disznó fej sajt	—	—	64	„
1 db.	Páczolt marha nyelv	—	—	70	„
1 kilo	Tepertő	—	—	64	„
„	Vegyes hideg felvágott	—	—	80	„

17— Tisztelettel BÖLÖNYI LÁSZLÓ.

Vasuti menetrend.

Érvényes 1895. május 1-től.

Állomások.		Személyvonat		Vegy.vonat	Személyvonat	
<i>Szatmár—Debreczen.</i>						
M.-Sziget	indul	11:30	6:00	1:35	3:56	
Királyháza	érkezik	1:51	7:47	8:54	5:47	
Szatmár		3:50	9:06	10:24	7:09	
Szatmár	indul	4:00	9:14		7:16	2:47
Nagykároly	érkezik	5:18	10:13		8:15	4:02
Debreczen		7:50	12:16		10:31	6:58
Budapest		1:50	8:10		5:45	
*) Debreczentől gyorsvonat.						
<i>Szatmár—Királyháza.</i>						
Budapest (Debreczenig)	indul	7:05	2:15	Sz. v.	Sz. v.	
Debreczen gyorsvonat	érkezik	3:05	8:00		3:47	
Nagykároly		5:09	10:29		6:11	
Szatmár		6:18	11:47		9:03	
Szatmár	indul	6:26	12:02		7:25	7:15
Királyháza	érkezik	7:48	1:52		8:59	12:21
M.-Sziget		9:52	4:30		11:00	1:55
<i>Szatmár—Nagybánya.</i>						
V. vonat.						
Nagybányáról	indul	5:50	3:25			
Szatmárra	érkezik	8:56	6:38			
Szatmárról	indul	6:43	7:30			
Nagybányára	érkezik	10:03	11:41			

Az éjjeli idő (esti 6:00-tól reggeli 5:59-ig) a perczeketjelző számok aláhuzásával van kitüntetve. A Szigetről 10:24 perczkor érkező vonat csak Szatmárig közlekedik.